

เตรียมพร้อมรับหน้าฝน เตรียมบ้านให้ปลอดภัย ดูแลหัวใจกลุ่มเปราะบาง

การเตือนภัยทางสังคมและข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการรับมือภัยพิบัติ

เตือนภัยทางสังคม ฉบับที่ 6 ปี 2569 จัดทำโดย สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 11

การปรับตัวเพื่อก้าวข้ามอุปสรรค

วิกฤตที่ซ่อนอยู่

ฤดูฝนเพิ่มความเสี่ยงต่อชีวิตกลุ่มบาง
ทั้งจากการพลัดตกหกล้มและไฟฟ้าดูด
โดยเฉพาะในพื้นที่เสี่ยง

ความจริงในพื้นที่

ประชากรกลุ่มเปราะบางกว่า 1.18
ล้านคนใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง
ต้องเผชิญข้อจำกัดเชิงโครงสร้างบ้าน
การสื่อสาร และสาธารณสุข

พิมพ์เขียวทางรอด

การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานระดับ
ครัวเรือน (Universal Design Light)
ผสานเทคโนโลยีพิกัด GPS คือทางออก
ที่นำไปสู่นโยบายระดับชาติได้ทันที

อันตรายแฝงในฤดูฝนระดับประเทศ

อันดับ 2

สาเหตุการเสียชีวิตอันดับ 2 ในกลุ่มผู้สูงอายุไทย

****อันดับ 1 อุบัติเหตุทางถนน (กลุ่มการบาดเจ็บโดยไม่ได้ตั้งใจ)**

อุบัติเหตุจากการลื่นล้ม:

ความเสี่ยงเพิ่มสูงขึ้น 1.5 ถึง 2 เท่าในช่วงฤดูฝน

ที่มา : กองโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

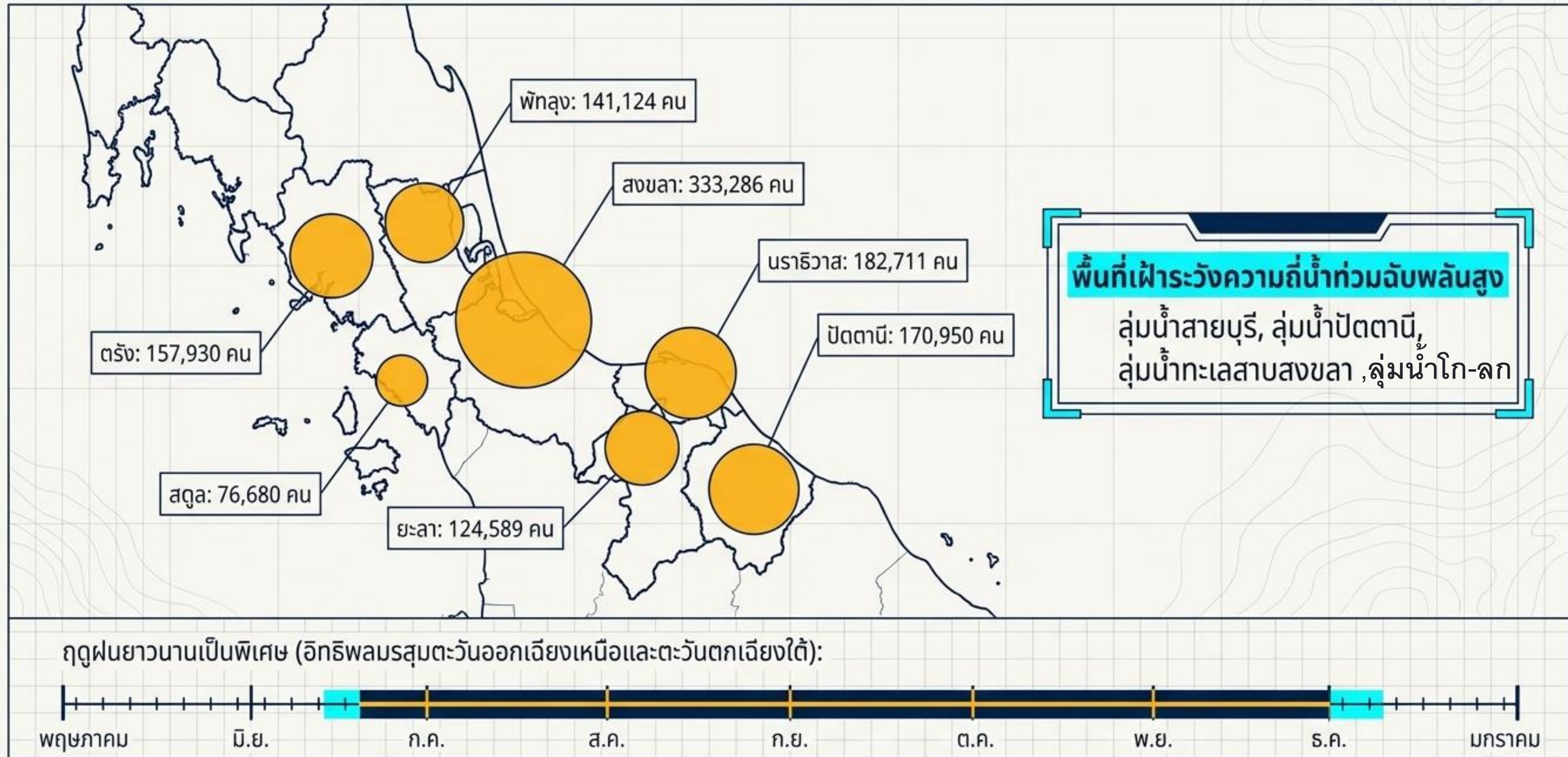
30-50

รายต่อปี

ไฟฟ้าดูดในช่วงน้ำท่วมขัง:
อัตราเฉลี่ยผู้เสียชีวิตจากไฟฟ้าดูดทั่วประเทศ
เมื่อเกิดอุทกภัย

กลุ่มเปราะบางที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยในปี 2568 จำนวน 1,187,255 คน

ที่มา : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

3 ข้อจำกัดวิกฤต ณ จุดเกิดเหตุ

- โครงสร้างชนบทส่วนใหญ่เป็นไม้หรือใต้ถุนต่ำ
- ไม่เอื้อต่อการอพยพผู้สูงอายุหรือผู้พิการอย่างรวดเร็ว

- กลุ่มคนพิการทางการได้ยินและการมองเห็นในพื้นที่ห่างไกล
- มักตกหล่นจากการแจ้งเตือนผ่านช่องทางปกติของรัฐ

- ถนนในพื้นที่ถิ่นทุรกันดารมักถูกตัดขาดเมื่อน้ำท่วม
- ผู้ป่วยติดเตียงเสี่ยงสูงต่อการขาดแคลนเวชภัณฑ์และการส่งต่อแพทย์

วิเคราะห์รากเหง้าของวิกฤต (Root Cause Diagnostic)

ผลกระทบแบบโดมิโน (The Ripple Effect)

ด้านร่างกาย (Physical Impact)

- การบาดเจ็บรุนแรง: กระดูกหักจากการสั่นล้ม
- โรคอุบัติใหม่ที่มาพร้อมกับน้ำ: แผลติดเชื้อรุนแรง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ป่วยติดเตียง

ด้านจิตใจ (Mental Impact)

- เกิดภาวะความเครียดหลังภัยพิบัติ (PTSD)
- ระดับความรุนแรงของบาดแผลทางใจสูงกว่ากลุ่มคนทั่วไปหลายเท่า

ด้านเศรษฐกิจ (Economic Impact)

- ภาระค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูที่อยู่อาศัยและรักษาพยาบาล
- หนี้สินที่เกิดขึ้นมักเกินขีดความสามารถในการจ่ายของกลุ่มเปราะบาง

แผนปฏิบัติการระดับชุมชน (Micro Action Plan)

Step 3: SOS Local Network (เครือข่ายบัดดี)

- สร้างระบบ 'บัดดีเตือนภัย' จับคู่ครอบครัวอาสาสมัคร
- รับหน้าที่ดูแลกลุ่มเปราะบาง แบบ 1-ต่อ-1 ตลอดฤดูฝน

Step 1: Home Audit (สำรวจเชิงรุก)

- จัดทีมอาสาสมัครในชุมชนซ้อมแผนปฏิบัติการ
- เข้าประเมินความปลอดภัยเชิงพื้นที่รายครัวเรือนแบบเจาะจง

Step 2: Universal Design Light (ปรับปรุงเบื้องต้น)

- สนับสนุนงบประมาณขนาดเล็กเพื่อปรับปรุงจุดเสี่ยงทันที
- เน้นใช้วัสดุและแรงงานในพื้นที่เพื่อความยั่งยืน

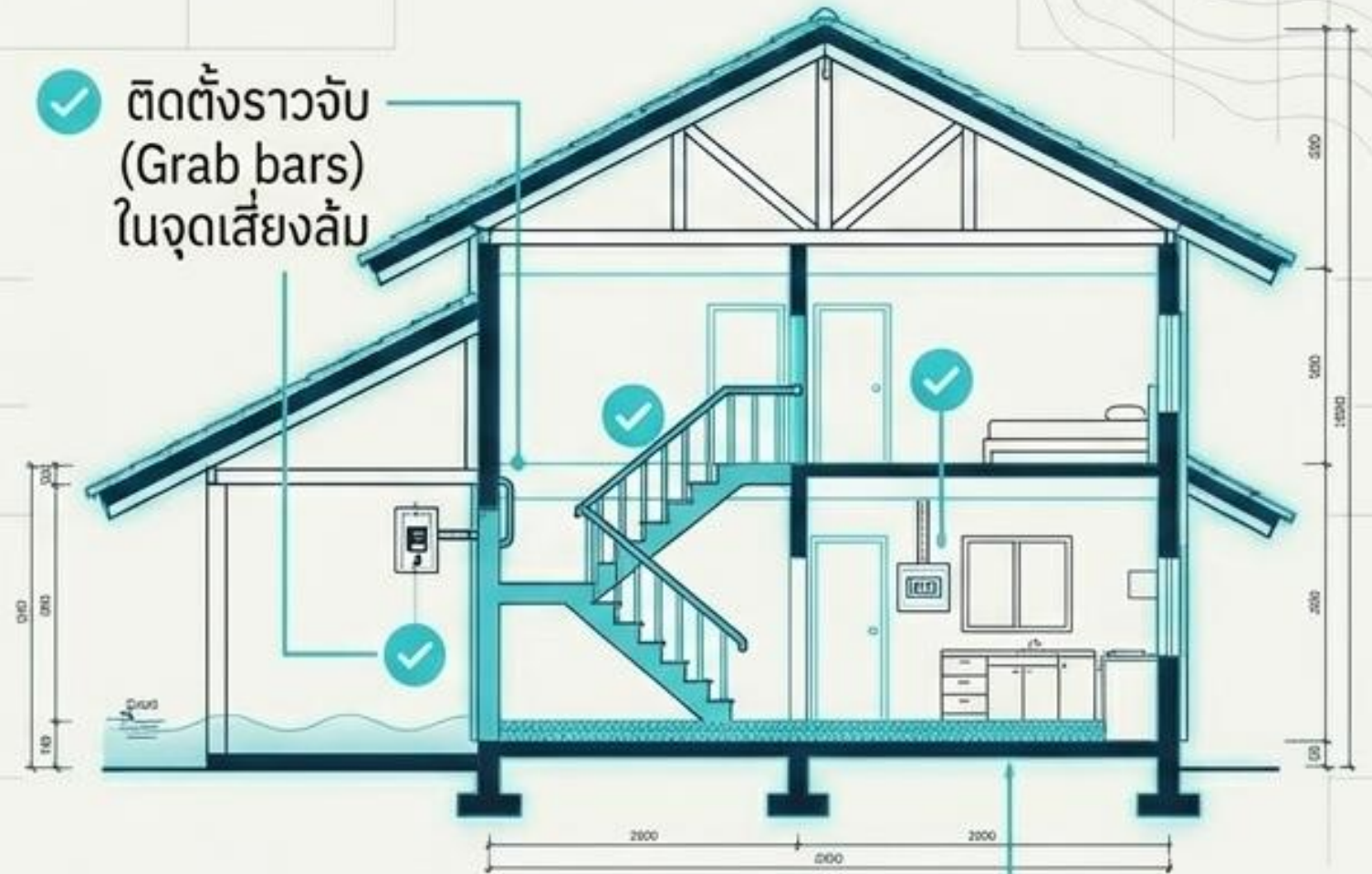
เปลี่ยนบ้านเสี่ยง เป็นบ้านปลอดภัย (Universal Design Light)

⚠️ สภาพเดิม (Current Risk State)

- ⚠️ ไม่มีจุดยึดเหนี่ยวบริเวณบันไดและห้องน้ำ
- ⚠️ ปลั๊กไฟอยู่ในระดับต่ำ เสี่ยงน้ำท่วมถึง
- ⚠️ พื้นบ้านลื่นเมื่อมีความชื้น

✅ หลังการปรับปรุง (Upgraded Safety State)

- ✅ ติดตั้งราวจับ (Grab bars) ในจุดเสี่ยงลื่น
- ✅ [Callout 1] ติดตั้งราวจับ (Grab bars) ในจุดเสี่ยงลื่น
- ✅ [Callout 2] ย้ายระบบไฟฟ้าและปลั๊กไฟให้อยู่เหนือระดับน้ำท่วมถึง
- ✅ [Callout 3] ติดตั้งแผ่น/พื้นกันลื่นด้วยวัสดุทนทานราคาประหยัด

นวัตกรรมการกู้ภัย: แผนที่ความเสี่ยงและการสื่อสารไร้รอยต่อ

Data Integration: 'แผนที่ความเสี่ยงรายครัวเรือน' (Individual Risk Map)

- เชื่อมโยงข้อมูลกลุ่มเปราะบางเข้ากับพิกัด GPS
- ยกระดับความแม่นยำและความเร็วในการเข้ากู้ภัยของเจ้าหน้าที่

Inclusive Communication: ทลายกำแพงภาษา

- ผลิตสื่อเตือนภัยเฉพาะกิจด้วย ภาษามลายูถิ่น และภาษามือ
- กระจายเสียงผ่านจุดศูนย์กลางชุมชน: วิทยุชุมชน และผู้นำศาสนา

ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับพื้นที่ (Local Policy)

⚠ 1. การบริหารจัดการงบประมาณล่วงหน้า

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ต้องตั้งกฎเกณฑ์การกักงบประมาณสำรอง
- เป้าหมายเพื่อนำมาปรับปรุงที่อยู่อาศัยของกลุ่มเปราะบาง ก่อน เข้าสู่ฤดูฝนอย่างเป็นระบบ

⚠ 2. ยกระดับ Community Shelter

- พัฒนาและปรับปรุงศูนย์พักพิงตำบลให้มีอารยสถาปัตย์ (Universal Design) อย่างแท้จริง
- ต้องรองรับการใช้ชีวิตของคนพิการและผู้สูงอายุ ในภาวะวิกฤตได้โดยไม่สร้างความบาดเจ็บซ้ำ

ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับชาติ (National Policy)

National Resilience

Pillar 1: Climate Change Awareness

ยกระดับการบริหารเชิง
นโยบายแบบมีส่วนร่วม
เพื่อรับมือผลกระทบ
ด้านสภาพภูมิอากาศ
ต่อคนทุกกลุ่ม

Pillar 2: Pre-disaster Evacuation

กำหนดนิยามใหม่:
“การอพยพคือกระบวนการ
ที่ต้องทำก่อนเกิดภัย”
ไม่ใช่ระหว่างเกิดภัย

Pillar 3: e-Mapping Database

ใช้ฐานข้อมูลแผนที่
ปิกพุดอิเล็กทรอนิกส์
เป็นแกนกลางในการ
บริหารสถานการณ์ทุก
ระยะ

Pillar 4: Inclusive Shelter Management

บูรณาการการจัดการ
ศูนย์พักพิงโดย
กระทรวง พม. และ
ผู้บริหารส่วนท้องถิ่น
อย่างเป็นเอกภาพ

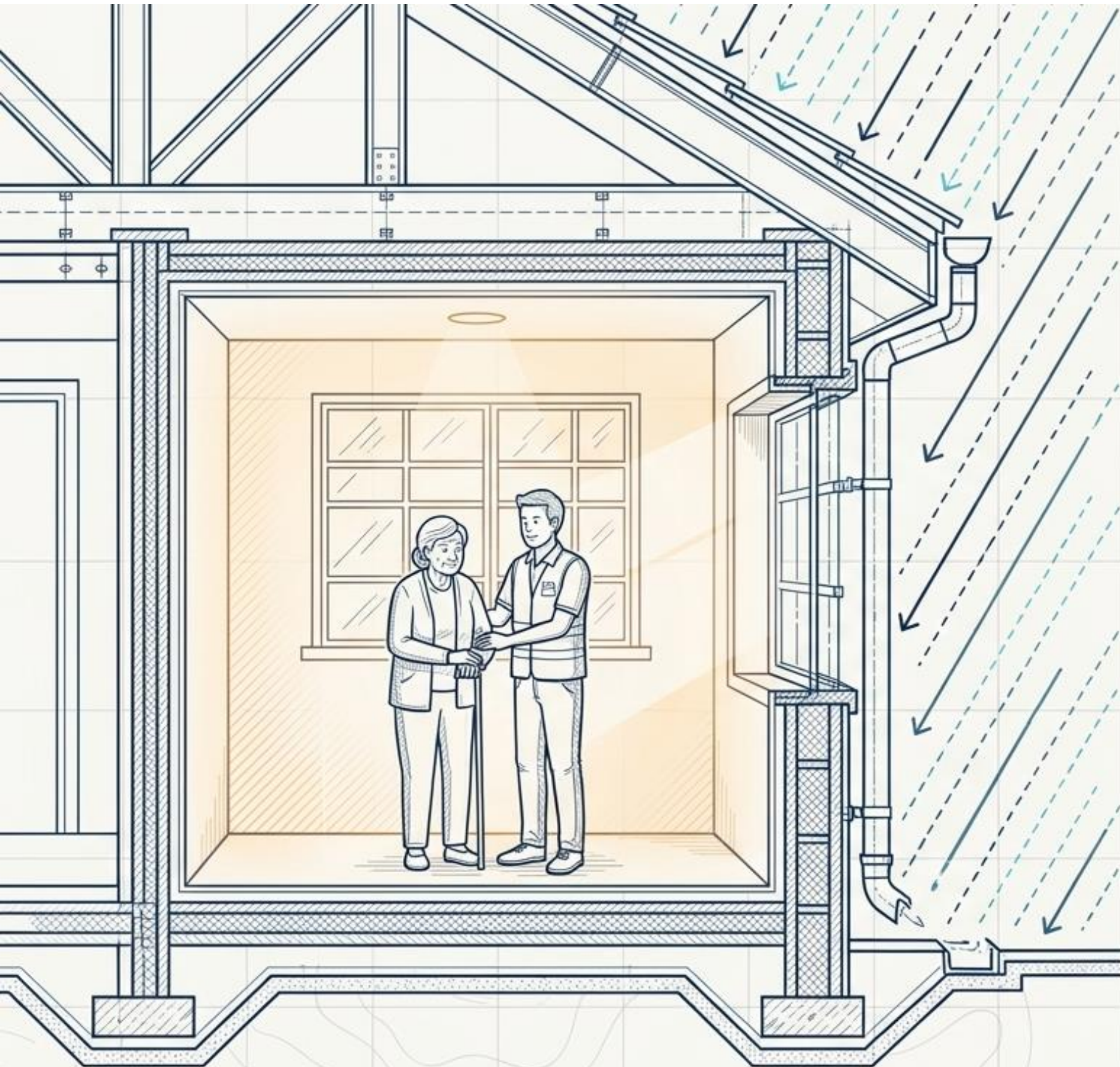
ระบบนิเวศการป้องกันภัย (The Ecosystem of Resilience)

วิกฤตนี้ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยหน่วยงานเดียว
การเชื่อมโยงโครงสร้างทั้งหมดเข้าด้วยกันคือหัวใจของความสำเร็จ

กลไกการทำงานร่วม

- **ระดับบุคคล:** มีบ้านที่ปลอดภัย (Universal Design)
- **ระดับชุมชน:** มีเครือข่ายเตือนภัย (SOS Local Network)
- **ระดับท้องถิ่น:** มีเป้าหมายที่แม่นยำ (e-Mapping & Budget)
- **ระดับชาติ:** มีนโยบายที่เป็นเกราะกำบัง (Climate & Shelter Policies)

“การอพยพคือกระบวนการที่ต้องทำก่อนเกิดภัยพิบัติ”

ข้อมูล โครงสร้างพื้นฐาน และนโยบาย
ต้องพร้อมตั้งแต่ว่ายังไม่มีเมฆฝน

เตรียมพร้อมตั้งแต่ว่ายนี้

เพื่อสร้างพิมพ์เขียวแห่งความปลอดภัย
และปกป้องทุกหัวใจเปราะบางให้พ้นภัยอย่างยั่งยืน